

tuorelehti

oliivipuun

Huhtikuu 2020

– Realismi ja toivo –

Sivut 10–21

Korona-epidemian keskellä

Sivut 8–9

Piispa Kaarlo Kalliala: "Hellittämättä hyvässä."

Sivut 24–28

Pyhiinvaelluskoordinaattori
aloittaa Turussa

Sivut 22–23

Valoisasti kohti tulevaa

aailman menosta on helppo löytää epäkohtia ja huolenaiheita. Niitä tulvii tietoisuutemme läheltä ja kaukaa. Itse kunkin elä-

mässä riittää asioita, jotka ovat omiaan herättämään levottomuutta. Tuntuisi paremmalta, jos voisi olla täysin varma tulevasta käänteistä ja jos ne vielä noudattelisivat sitä, mitä on toivonut.

Elämän kulkua on kuitenkin mahdollista tarkalleen ennustaa. Kovin helposti oletuksena on, että ennen oli paremmin ja asiat menevät aina vain huonompaan suuntaan. Huolenaiheet eivät jätä rauhaan eikä murehtiminen laannu.

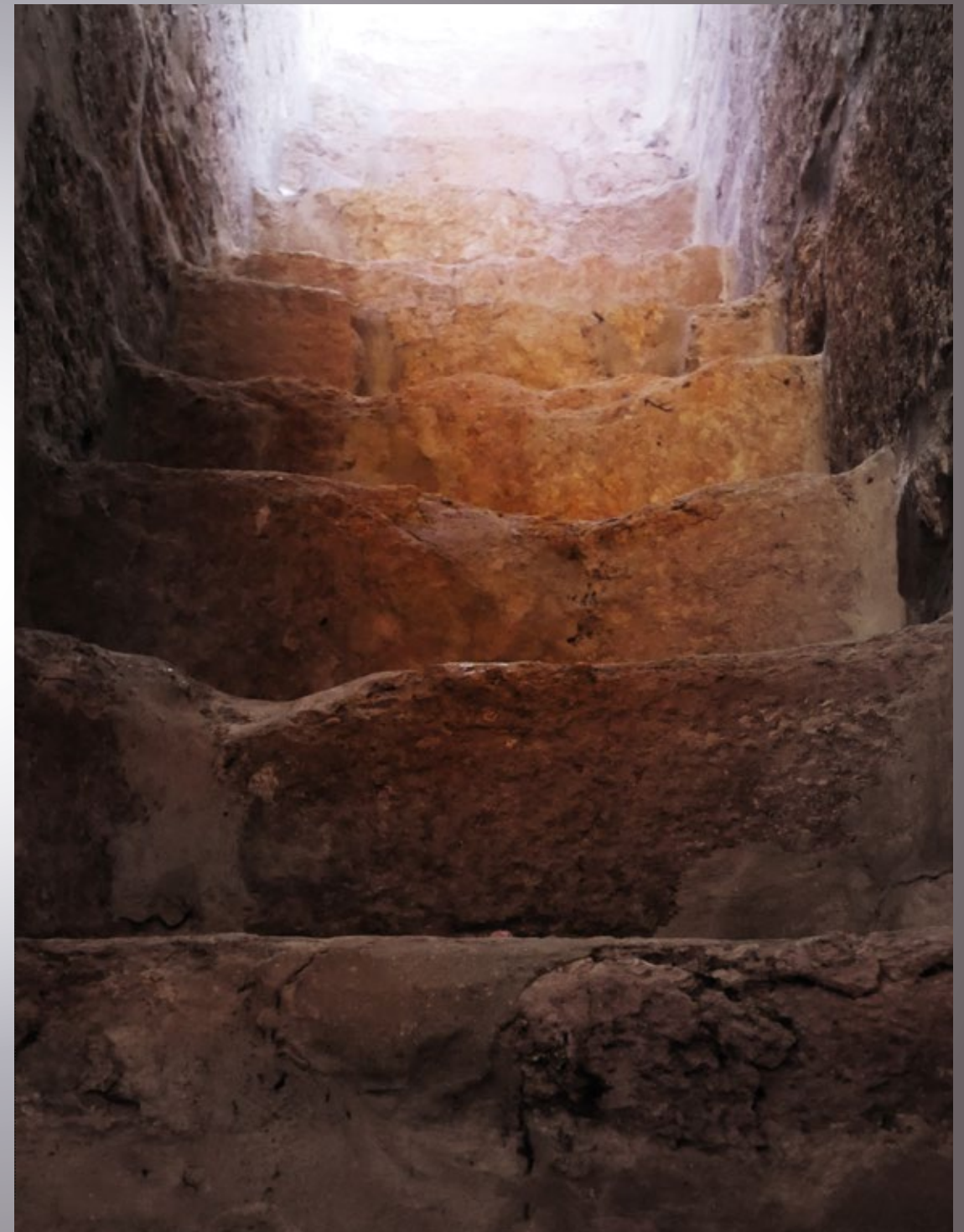
■ **Jeesuksen seuraajille** nämä tunnelmat tulivat tutuiksi. Yhteinen Jerusalemin matka päättyi heidän kannaltaan katastrofiin, Herran kuolemaan ja hautaamiseen. Jäljelle jäi vain neuvottomuutta, surua ja täysin epävarma tulevaisuus.

Ahdistus ja huoli eivät kuitenkaan ole todellisuuden koko kuva. Pääsiäisen sanoma muistuttaa, että vaikka tulevaisuus pysyy tuntemattomana ja osin epävarmana, sen päätepiste on lopulta valoisa. Vaikka näköpiirissä erottuu vaikeita asioita, ne eivät kerro kaiken lopputulosta.

■ **Jeesus nousi kuolleista.** Hänen hautansa on tyhjä. Kuolema ei merkitse kaiken loppua. Toivolla ja tulevaisuudella on pysyvä ja vankka perusta.

Enkeli kääntyi naisten puoleen ja sanoi: "Älkää te pelätkö. Minä tiedän, että te etsitte ristiinnaulittua Jeesusta. Ei hän ole täällä, hän on noussut kuolleista, niin kuin itse sanoi." (Matt. 28:5–6)

Tapio Luoma
Arkkipiispa

Kuva: Anna-Liisa Hyrsky-Heikkilä

Jumala asuu pimeydessä

"h

erra, sinä haluat pimeän asuinsijan", sanoi kuningas Salomo temppelin valmistuttua (1. Kun. 8:12). Kaikkeinpyhin on myös kaikkeinpimein. Niinpä voi kaikkein pimein tila olla kaikkein pyhin paikka.

Pimeys ei kuitenkaan ole pyhää pimeyttään vaan kirkkauttaan. Juuri ennen Salomon sanoja todetaankin, että "papit eivät pilven vuoksi voineet jatkaa palvelustaan, sillä Herran kirkkaus täytti temppelin".

Kristittyjen ikiaikainen kokemus vahvistaa tämän vastakohtien ykseyden. Poissulkevuu-
det voivat kuin voivatkin langeta yksiin. Usko on "kirkkaansynkeä pilvi, joka verhoaa meitä niin kauan kuin vaellamme maan päällä" (Karl Rahner).

Samantapaisen kokemuksen jakavat monet hengelliset opettajat. Owe Wikström kirjoittaa häikäisevästä ja Maria Normanbyläinen kirkkaasta pimeydestä.

■ Pitkäperjantaina ollaan pimeyden ytimessä. Sen myötäkokee jokainen hylätty ja häväisty. Sen tajuaa jokainen kärsivä ja umpikujaan joutunut. Sen ymmärtää jokainen, jolta on kadonnut elämän tarkoitus ja olemassaolon mieli.

Tänä keväänä pimeys saa erityisesti muotoa siinä pelossa, epätietoisuudessa ja eristäytymisessä, jota maailmanlaaja pandemia kylvää ihmisten sydämiin.

On läpitunkematon mysteeri, miksi pimeys hehkuu. Pääsiäinen ei siinä ennakolta hohda, vaan pimeys on pimeys on pimeys. Jeesuksen asia on mennyt päin helvettiä, mutta niin on myös mennyt Kristus itse, kipujen mies ja sairauden tuttava.

Vaikka ristin salaisuus ei suostukaan selitettäväksi, alarajan alittaminen on ilmeisen välttämätöntä. Ihminen voi kaikkein pimeimmässä tilassaan olla kaikkein pyhimmissään, koska siellä hän samastuu Kristukseen ja Kristus häneen.

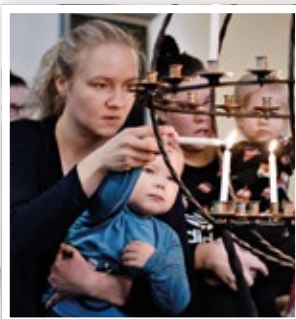
Tätä mysteeriä kirkko ei hallinnoi, vaan se häikäistyy siitä. Tämä salaisuus ei ole kirkon omaisuutta, vaan se osoittaa siihen ja viittaa sen suuntaan. "Kumarramme käsimystäsi, oi Kristus."

■ Ja äkkiä koittaa pääsiäinen, valo hulmahtaa kaiken ylitse. Niin kirkas, että me emme pysty katsomaan suoraan. Me sokautumme, häikäisevä kirkkaus on pimeyttä. Pääsiäisenkään salaisuus ei ole paljastettavissa vaan vain palvottavissa.

Kaarlo Kalliala
Piispa

Kuva: Simo Ahtee

Kannessa

■ Virsimuskarissa Mynämäen Pyhän Laurin kirkossa sytytettiin rukouskynttilöitä. Sivut 14–16.

www.arkkihiippakunta.fi

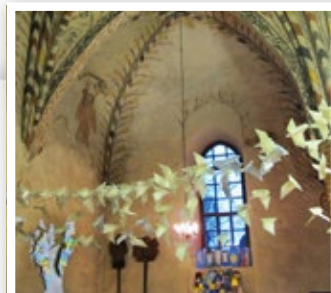
Sisällä

- 2 Arkkipiispan pääsiäistervehdys Tapio Luoma
- 4 Piispan pääsiäistervehdys Kaarlo Kalliala
- 7 Pääkirjoitus Mari Leppänen
- 8 Seurakuntien varautuminen koronavirusepidemiaan
- 10 Realismi ja toivo Seurakunta kuin pesäpallo Simo Ahtee
- 14 Realismi ja toivo Lapsen tasolta tavoittaa koko perheen Simo Ahtee
- 18 Realismi ja toivo Kirkkautta kasteviestintään Simo Ahtee

Realismi ja toivo
seurakunnat muutoksessa

- 22 Pyhiinvaelluksesta tuli uusi työ Annastiina Papinaholle Anne Hievanen
- 24 Hellittämättä hyvässä Piispa Kaarlo Kallialaa haastatteli Pirjo Silveri
- 29 Näin Kanerva Kuisma
- 30 Rukousmeditaatio Päivi Vuorilehto
- 32 Arkkipooki-palkinto: Kotikirkon taidetta koululaisten silmin Marja Roiko
- 34 Kirkolliskokouksen ja hiippakuntavaltuuston edustajat
- 35 Hiippakunnan uusi kartta

Kuva: Marja Roiko

Takakannessa

■ Arkkipooki-palkinnon saaneen Kirkkopolku-hankkeen tuloksena syntynyt koululaisten kuvataidetta Perniön kirkossa. Sivut 32–33.

- Tuore oliivipuun lehti 2020 ■ Turun arkkihiippakunnan vuosijulkaisu
- Julkaisija: Turun arkkihiippakunnan tuomiokapituli
- Päätoimittaja: Mari Leppänen ■ Toimitus: Anna-Liisa Hyrsky-Heikkilä
- Taitto: Erkki Kiiski ■ Paino: Newprint Oy

Hyvä Jumala, auta meitä!

Kaikki voi muuttua hetkessä. Toisilla meistä on kokemusta siitä henkilökohtaisesta elämässä. Nyt elämämme sellaista aikaa yksilöinä, perheinä, kirkkona, suomalaisena yhteiskuntana ja koko maailmana. Syvältä nousee pyyntö: Hyvä Jumala, auta meitä!

Olimme lukeneet ja kuulleet uutisia Korona-viruksesta jo pitkin kevättä. Kaikki tuntui silti kaukaiselta ja vieraalta, vaikka selvää oli, että virus tulee tavalla tai toisella koskettamaan ja muuttamaan myös meitä. Varauduimme – ja silti emme ole osanneet ottaa kaikkea huomioon, sillä kukaan meistä ei tarkkaan tiedä, mitä kaikkea on vastassa.

Suomi on siirtynyt poikkeusoloihin ja valmiuslaki on otettu käyttöön. Julkiset kokoontumiset on kielletty. Koulut on suljettu ja niin lapset kuin aikuisetkin opiskelevat etänä ja kotoa käsin. Yli 70-vuotiaat ovat karanteenissa kotonaan. Jumalanpalveluksia ei pidetä. Toimitukset siirtyvät. Mikään ei ole niin kuin ennen. Päivittäinen elämämme on muuttunut. Samaan aikaan kun muuttuu arki, muuttuvat myös monet suuremmat rakenteet.

■ **Ihmisten hätä on suurta.** Ongelmat kärjistyvät. Monissa kodeissa pelätään oman ja läheisten terveyden sekä toimeentulon puolesta. Olemme turvattomia, sillä inhimilliset turvarakenteet ovat murtuneet. Mihin voimme tässä tilanteessa luottaa, kysyy moni.

Seurakunnilla on tärkeä tehtävä ja lakisääteinen velvollisuus henkisen huollon tarjoamiseen kriisitilanteessa. Meidän tehtävämme on olla nyt siellä, missä meitä kaikkein eniten tarvitaan ja mihin viranomaiset meitä lähettävät.

Kirkon perimmäinen tehtävä on tänään sama kuin aina ennenkin. Luoda turvaa niin monenlaisen turvattomuuden keskelle. Turvaa tarvitaan nyt kaikissa hoitolaitoksissa ja sairaaloissa. Turvaa tarvitaan kaikissa kodeissa. Turvaa tarvitaan siellä, missä joudutaan kohtaamaan taloudellisia huolia tai fyysistä uhkaa. Turvaa tarvitaan yksinäisyyden

ja pelkojen keskellä. Kirkkoa ja seurakuntaa tarvitaan nyt konkreettisina Jumalan käsinä.

Koronan muuttaessa arkimme ajattelen 1300-luvun jälkipuoliskolla Englannissa elänyttä naismystikkoa **Juliana Norwichlaista**. Hänen elämänsä aikana musta surma ylitti Euroopan kolme kertaa. Kolmannella kerralla, kun Juliana itse sairastui, hänen läheisistään elossa oli enää vain hänen äitinsä. Kaiken sen keskellä ja juuri siksi Juliana tunsu Jumalan läsnäolon kaikessa. Katsoessaan Kristuksen kärsimystä Juliana näki siinä omat kärsimyksensä ja meidän kaikkien kärsimykset.

■ **Niin on tänäänkin.** Jumala kärsii meidän kanssamme. Kun katsomme kärsivää Kristusta, voimme ymmärtää ja luottaa, että kaikki kääntyy lopulta hyväksi. Kärsimystä se ei vie pois eikä se vapauta meitä toimimasta lujasti juuri nyt, mutta kaiken mielettömyyden keskellä Kristus kantaa meitä.

"Kaikki kääntyy hyväksi ja kaikki kääntyy hyväksi ja kaikenlaiset asiat kääntyvät hyväksi", uskoi Juliana eikä meillä ole mitään syytä epäillä sitä tänäänkään.

Mari Leppänen
Hiippakuntadekaani

Kuva: Jani Laukkanen

 Jumala, olemme turvattomia ja huolissamme.

Asiat vyöryvät pois raiteiltaan.

Pelko leviää virusta nopeammin.

Lähimmäisestäni on tulossa uhka.

Rajat ovat sulkeutumassa.

Ihmiset eristäytyvät.

Jumala, me ymmärrämme pyrkimykset turvallisuuden varmistamiseksi, mutta olemme turvattomia ja huolissamme.

Tulit parantajana pelon ja epäluulon maailmaan.

Tulit lohduttajana toivottomuuden ja yksinäisyyden maailmaan.

Tulit maailmaan hyljeksittyjen ja syrjäytyneiden luo.

Rukoilemme sinua:

Anna meille rohkeutta kohdata sairautta ja kuolemaa.

Anna perikiantamattomuutta.

Anna meille tarmoa levittää toivoa siellä, missä pelko pimentää maailman.

Anna meille voimaa rohkaista niitä, jotka kokevat yksinäisyyttä ja torjuntaa.

Jumala, tiedämme että liitymme kirkkoina toinen toisiimme Hengessäsi, vaikka välillämme olisivat ihmisten nostamat muurit.

Aamen.

Julkaissut
Euroopan kirkkojen konferenssi

Ajankohtaista tietoa koronaviruksen aiheuttamista toimenpiteistä kirkossa

Turun arkkihiippakunnan ohjeet
www.arkkihiippakunta.fi/koronainfo/

Kirkon työntekijöille suunnattu info kootusti
www.sakasti.fi

Kaikille avoin kirkon tiedotus
www.evl.fi

Esirukous koronaepidemian COVID-19 keskellä

Jumala, parantajamme, osoita myötätuntosi koko ihmiskunnalle, joka on keskellä myllerrystä ja haavoitettu sairaudella ja pelolla.

Kuule huutomme, oi Jumala,
kuule rukouksemme.

Tule avuksemme, kun koronavirus leviää maailmanlaajuisesti. Paranna ne, jotka ovat sairaita, tue ja suojaa perheitä ja läheisiä tartunnalta. Kuule huutomme, oi Jumala,
kuule rukouksemme.

Lahjoita meille rakkauden henki ja itsekuria niin, että voimme tulla yhteen ja tehdä työtä koronaviruksen rajaamiseksi ja eliminoimiseksi. Kuule huutomme, oi Jumala,
kuule rukouksemme.

Tee meistä valppaita, tarkkaavaisia ja auta meitä toimimaan kaikkien sairauksien hävittämiseksi – malarian, dengue-kuumeen, HIV:n ja AIDS:n ja muiden (voidaan sanoa ääneen tai tuoda esiin hiljaisuudessa), jotka tuottavat kärsimystä ja kuolemaa monille ihmisille. Kuule huutomme, oi Jumala,
kuule rukouksemme.

Paranna itsekeskeisyytemme ja piittaamattomuutemme, jotka saavat meidät huolehtimaan vain niistä viruksista, jotka uhkaavat meitä itseämme. Avaa teitä läpi arkuuden ja pelon, jotka saavat meidät liian helposti unohtamaan lähimmäisemme. Kuule huutomme, oi Jumala,
kuule rukouksemme.

Vahvista ja rohkaise heitä, jotka työskentelevät terveydenhuollon tehtävissä: hoitohenkilökuntaa, sairaanhoitajia, vartijoita, lääkäreitä - kaikkia, joiden tehtävänä on hoitaa sairaita ja heidän läheisiään. Kuule huutomme, oi Jumala,
kuule rukouksemme.

Innosta ja anna näky ja toivo kaikille tutkijoille, jotka kehittävät rokotetta. Kuule huutomme, oi Jumala,
kuule rukouksemme.

Tue kaikkia työntekijöitä ja yrittäjiä, jotka kärsivät toimeentulon menetyksistä karanteenien, toiminnan pysäyttämisen, suljettujen rajojen ja muiden rajoitusten takia. Suojaa ja varjele kaikkia, joiden on matkustettava. Kuule huutomme, oi Jumala,
kuule rukouksemme.

Johda kansojen johtajia puhumaan totta, estämään disinformaation leviämistä ja edistämään oikeudenmukaisuutta niin, että sinun kansasi voi parantua. Kuule huutomme, oi Jumala,
kuule rukouksemme.

Paranna maailmamme, paranna ruumiimme. Vahvista sydämiämme ja mieliämme, ja anna myllerryksen keskelle toivo ja rauha. Kuule huutomme, oi Jumala,
kuule rukouksemme.

Kanna lempeillä käsivarsillasi kaikkia, jotka ovat kuolleet ja jotka nyt kuolevat. Lohduta heidän rakkaitaan heidän epätoivossaan. Kuule huutomme, oi Jumala,
kuule rukouksemme.

Muista kansaasi, koko ihmiskuntaa ja kaikkea luomaasi rakkaudessaasi. Aamen.

Luterilaisen maailmanliiton aineisto
Käännös: Kati Pirttimaa

Seurakunta kuin pesäpallopele

Ruokailu Länsi-Porin seurakuntatoimiston salissa on päättynyt, mutta keittiössä riittää vielä paljon puuhaa. **Leila Naski** kiikuttaa lautasia ja laseja ja **Martti Valkeajärvi** lajittelee tiskikoneen kuumentamia ruokailuvälineitä laatikkoon.

Viime syksynä käynnistynyt yhteisöruokailu pyörii vapaaehtoisten voimin. Ruokailijoiden määrä on vakiintunut 10 ja 20 kävijän välille.

Leena Naski ja Martti Valkeajärvi ovat tuttu näky yhteisökeittiöllä, joka toimii vapaaehtoisten voimin.

■ – **Tulin ensimmäisellä kerralla syömään**, ja jo toisella kerralla tekemään ruokaa. Tämä on kivaa tekemistä ja täällä on hyvää seuraa, Valkeajärvi kertoo.

Ruokailu on esimerkki siitä, miten Länsi-Porin seurakunta lähestyy vapaaehtoisuutta Realismi ja toivo -hankkeessa, diakoniatyöntekijä **Aki-Petri Heino** kertoo. Hän kuuluu tiimiin, jossa on neljän seurakunnan työntekijän lisäksi neljä seurakuntalaista.

– Seurakunnat ovat olleet pitkään kuluttajälähtöisiä, eli ihmisille on tarjottu palveluja ja he osallistuvat valmiisiin tapahtumiin. Itse ponnistan käsityksestä, jossa seurakunnissa toimitaan yhdessä. Jokaisen seurakuntalaisen pitäisi elää omaa kastekäskyään todeksi, meidät on lähetetty maailmalle todistamaan ja palvelemaan.

Muutostarpeet osattava tunnustaa

Heinon mukaan muutos kohti yhteisöllisyyttä on välttämätön.

– Tulevaisuuden talousnäkymät ovat karuja. Kun työntekijöitä jää pois, on mietittävä mitä tehtäville tapahtuu.

Ajattelutavasta, jonka mukaan vapaaehtoiset kuuluvat tiettyyn työalaan, kuten vaikkapa diakoniaan, pitäisi Heinon mukaan päästä eroon.

– Olisi vain seurakunnan vapaaehtoisia, yhteisön jäseniä, jotka palvelisivat niillä lahjoilla, joita heillä on.

Jos kuitenkin pysytellään diakoniassa, on yhteisöllisyyden ja vapaaehtoisten merkitys jo nostamassa vahvasti päätään.

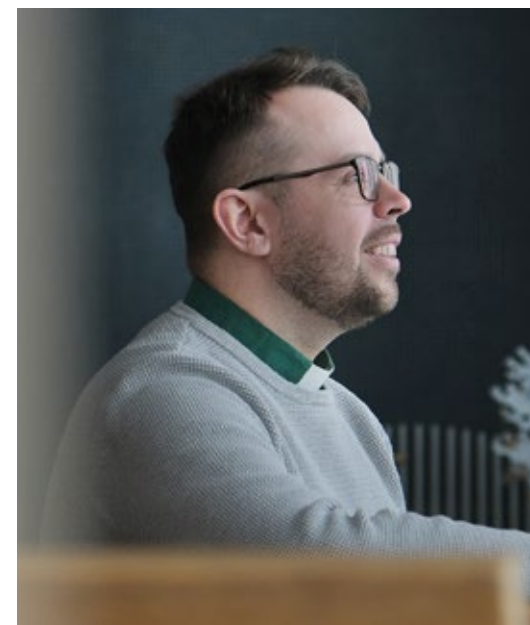
– Diakonia on muuttunut aina tilanteen ja seurakunnan tarpeiden mukaan. 90-luvun lama toi taloudellisen avustamisen, ja sillä aallolla ollaan ratsastettu näihin päiviin asti. On löydettävä myös muita keinoja auttaa, koska avustuksia tarvitaan nyt enemmän kuin koskaan.

Heino toteaa, ettei Realismi ja toivo -hankkeen lanseeraaminen tapahtunut hetkeäkään liian aikaisin.

– Olisi tietysti voinut olla jo aiemminkin prosesseja, joissa mietitään muutostarpeita seurakunnille ja kirkolle. On monenlaisia ihmisiä ajatuksineen, eivätkä kaikki tunnista tai tunnusta muutoksen tarpeellisuutta.

Ei pelkkää kahvinkeittoa

Länsi-Porissa vapaaehtoisia toimii monenlaisissa tehtävissä. Yhteisökeittiön lisäksi heitä nähdään työtuvalalla, joka kiinnostaa käsityöihmisiä, kirkkokuoroissa, avustajina messuissa, keräyksissä, juontajina, kirjallisuus- ja

Aki-Petri Heinon mielestä seurakunnan pitäisi toimia kuin pesäpallopele. Katsomo ja pelaajat puhaltavat yhteen hiileen, toisaalta myös roolitukset vaihtuvat sujuvasti. Vapaaehtoistyössä myös niin sanotun katsomon edustajat saisivat enemmän vastuuta.

Raamattu-piireissä, ystävyysseurakuntatyössä, lähetystyössä, ikäihmisten ystävinä, sosiaalisen median sisällöntuottajina ja esimerkiksi esirukkoilijoina.

Heino toivoo, että seurakunnissa uskallettaisiin kysyä rohkeasti, mistä vapaaehtoinen on kiinnostunut ja mitä hän haluaisi tehdä.

– Vieläkin eletään vanhaa aikaa, jolloin seurakuntalainen pyydettiin lähinnä keittämään kahvia. Realismin ja toivonhan pitää haastaa tätä ajattelua. Seurakuntalaisella voi olla sisäinen kutsu, Heino toteaa.

– Kaikilla ei ole tietoa siitä, mitä he haluaisivat tehdä, ja siksi pitää osata kysyä. Ei ajateltaisi valmiiksi toisten puolesta, että eivät he kuitenkaan halua osallistua. Martti Valkeajärvi on tästä hyvä esimerkki. Häneltä kysyttiin, ja hänelle annettiin tilaa.

Heino lisää tämän toimintatavan haastavan seurakunnan työntekijöitä. Vaatii tietämystä ja aikaa ottaa selvää mahdollisuuksista.

– Eikä se paikka välttämättä aina ole oma seurakunta. Joskus voi olla parempi ohjata ihminen naapuriseurakuntaan tai vaikka yhdistykseen, jos niistä löytyy hyviä tehtäviä. Sitä ei pitäisi nähdä oman seurakunnan tappiona, vaan paikan löytymisestä pitäisi iloa.

Aki-Petri Heino esittelee Länsi-Porin seurakunnan työtuvassa syntyneitä linnunpönttöjä. Niitä ovat nikkaroineet etenkin käsistä innostuneet iäkkäämmät miehet.

Katsomosta kentälle

Halukkaille pitäisi tarjota tarvittaessa isoakin roolia. Heino ottaa verrokiksi pesäpallon. Hänen lapsensa harrastavat lajia, ja tiimellystä seurata on tullut tutuksi kentän koko ekosysteemi toimintoineen. Katsojat, pallotytöt- ja pojat, sisäpelajaajat ja ulkopelajaajat eri rooleineen puhaltavat yhteen hiileen.

– Pesis on tietyllä tavalla seurakunnan kuva ja se miten sen pitäisi toimia. Urheilussa tilanne elää ja rooleja saatetaan vaihtaa ketterästi ja sujuvasti.

Heino huomauttaa, että seurakunnan työntekijä on yleensä pelinjohtaja tai kenttäpelaaja. Joskus pitäisi kuitenkin ymmärtää siirtyä katsomon puolelle seuraamaan kokonaiskuvan kehittymistä.

– Katsomossa taas voi olla osaamista, jota tarvitaan kentällä, joskus jopa pelin johdossa. Tämä liittyy juuri vapaaehtoisuuteen ja yhteisöön.

Kutsu ja osallista

Henkilökohtainen kutsu tai pyyntö on Heinin mukaan edelleen se tärkein lähestymistapa. Avoimet kutsut, ilmoitukset tai esimerkiksi mahdollisuus ilmoittautua vapaaehtoiseksi netin kautta eivät ole osoittautuneet tehokkaiksi.

Juuri uusien saaminen mukaan on haasteellista. Monesti vapaaehtoisiksi ilmoittautuvat konkarit.

– Olemme kehittäneet yhteistyössä lähiseurakuntien kanssa uusien vapaaehtoisten koulutusmallia, jota sovel-

letaan myös jo vapaaehtoistyötä tekeviin. Avain on, että ihminen haluaa toimia sen parissa, minkä kokee merkitykselliseksi. Hänellä täytyy olla kokemus tärkeästä yhteisöstä.

Heino korostaa, ettei vapaaehtoistyö vapaaehtoisuuden vuoksi ole järkevää. Tosin voi olla vaikea arvioida, mitä tähän lasketaan.

– Se saattaa olla merkityksellistä niille ihmisille, jotka ovat siinä mukana. Sen pitää joka tapauksessa edistää kirkon missiota ja olla merkityksellistä.

Esiin nousevat rippikoulu ja isoskoulutus. Voisiko niistä ottaa tekemisen ja osallistamisen mallia? Niiden suosio on vankka, joten Heinin mukaan niissä tehdään varmasti jotain oikein. Esimerkiksi viime syksynä isoskoulutuksen aloitti 65 nuorta Länsi-Porissa.

– Nuorisotoiminnassahan saa suunnitella tiettyjen rajojen puitteissa paljon itse.

Ongelmana on, että osallistumisen mahdollisuudet koetaan rippikouluaikeiden jälkeen vähäisiksi. Heinin mukaan tämän ovat tuoneet esiin työikäiset, kirkon elämästä jo valmiiksi kiinnostuneet seurakuntalaiset.

– Olemme suunnitelleet seurakuntapastori **Minna Marjaniemen** kanssa, että rakentaisimme sitä varten jonkinlaista pienyhteisöä yhdessä seurakuntalaisten kanssa. ■

Teksti ja kuvat: **Simo Ahtee**

Realismi ja toivo -hanke vastaa ajan haasteisiin

■ **Realismi ja toivo: seurakunnat muutoksessa** -hankkeessa kahdeksantoista Turun arkkihiippakunnan seurakuntaa etsii kokeilemalla uutta toimintakulttuuria, jossa seurakuntalaisen osallisuus ja vapaaehtoisuus vahvistuvat. Viime vuonna alkanut hanke jatkuu tämän vuoden ajan.

Hankeseurakunnat ovat valinneet kehittämisen painopisteekseen yhden kolmesta toisiinsa nivoutuvasta osa-alueesta. Näihin kuuluvat jumalanpalveluselämän ja kirkkotoiltojen monimuotoisen käytön kehittäminen, kaste ja osallisuus sekä vapaaehtoistoiminta ja osallisuus. Kehittämiseen seurakunnat saavat tuomiokapitulin ja hankeverkoston tuen.

Hankkeen taustalla on laskevien jäsen- ja talousennusteiden realistinen tunnustaminen toivoa kadottamatta, kertoo Turun arkkihiippakunnan tuomiokapitulin hiippakuntasuhteeri, Realismi ja

toivo -hankkeen koordinaattori **Minna Törrönen**.

– Toivo voi löytyä yhdessä tekemisestä ja seurakuntalaisten osallisuuden vahvistamisesta, jolloin seurakuntalainen voi helpommin liittyä mukaan, toimia työntekijän rinnalla ja kokea oman tekemisensä ja olemisensä merkitykselliseksi.

Osallisuuden vahvistamisessa tärkeässä roolissa ovat seurakunnan työntekijät.

– Yhdessä tekemisen ja osallisuuden vahvistamiseksi seurakunnan tulisi suuntautua vapaaehtoisten toiminnan mahdollistajaksi ja koordinoijaksi, jolloin työntekijöiden on hyvä vahvistaa yhteisöllistä työotettaan, Törrönen sanoo.

Seurakuntalaisten osallisuus myös tarkoittaa mahdollisuutta vaikuttaa muutosten toteuttamiseen yhdessä työntekijöiden, luottamushenkilöiden ja erilaisten yhteistyökumppaneiden kanssa. ■

Laatukäsikirjasta työkaluja vapaaehtoistyöhön

■ **Vapaaehtoistyön käsikirja** on tarkoitettu monipuoliseksi apuvälineeksi seurakuntien työntekijöille. Tavoitteena on edistää laadukasta vapaaehtoistyötä seurakunnissa sen kaikissa vaiheissa.

Kirja tarjoaa kokonaiskuvan seurakunnan vapaaehtoistyöstä ja siitä voi etsiä myös yksittäisiä tietoja. Sivuille on koottu hyväksi havaittuja käytännön toimintatapoja.

Käsikirja kertoo muun muassa vapaaehtoistyön taustoista, lainsäädännöstä, tilannekuvasta, seurakuntien vapaaehtoistyön piirteistä, ongelmatilanteiden ratkaisusta, vuorovaikutuksesta ja verkostoista. Vapaaehtoisen polku käydään läpi aina viestinnästä ja rekrytoinnista vapaaehtoisuuteen päättämiseen asti. Kirkon tietosuoja-

vastaavien työryhmä on laatinut luvun, joka koskee vapaaehtoisten tietosuojaa.

Vapaaehtoistyön laatukäsikirjan ovat tuottaneet Salon ja Raision seurakuntien työntekijät sekä hankekoordinaattori Turun arkkihiippakunnan tuomiokapitulista osana RASEKON:n tuotekehitystyön erikoisammattitutkintoa.

Yli 100-sivuinen käsikirja painetaan keuhällä. Painetun kirjan lisäksi saataville tulee myöhemmin e-versio. ■

Lapsen tasolta tavoittaa koko perheen

Miten kehittää jumalanpalveluselämää yhteisölliseksi ja saada sekä lapset että vanhemmat liikkeelle? Mynämäessä ja Littoisissa satsataan osallisuuteen, kaiken ikäisille sopiviin tapahtumiin ja lapsiystävällisiin kirkkotiloihin.

■ **Mynämäen Pyhän Laurin kirkon** virsimuskarissa saa kokea kirkon niin konkreettisesti kuin vain mahdollista. Eletään sateisen perjantain arki-aamua ennen laskiaissunnuntaita, ja kirkkosalissa vilisee runsaasti lapsia vanhempineen. Pienet kädet loiskuttavat kastemaljan vettä, sitten suunnataan sytyttämään rukouskynttilöitä ja lopuksi istahdetaan laulamaan alttarin edustalle. Lorut, laulut ja liikkuminen kutsuvat osallistumaan koko muskarin ajan.

Mynämäen seurakunta keskittyy Realismi ja toivo -hankkeessa erityisesti jumalanpalveluselämän ja yhteisöllisyyden kehittämiseen. Lasten ja perheiden näkökulma on vahva.

Varhaiskasvatuksen ohjaaja **Tytti Poutanen** mukaan lähtökohdat ovat hyvät, sillä seurakunta on ollut jo valmiiksi lapsiystävällinen. Perhekirjot, Yö kirkossa ja Kirkkosalapoliisit ovat olleet suosittuja tapahtumia.

— Olen ollut täällä töissä 1990-luvulta lähtien, ja kehitystä on tapahtunut koko ajan erityisesti jumalanpalveluselämässä. Lapset eivät ole enää kohteita, vaan he tekevät ja osallistuvat. Se on ollut paljolti kiinni meistä työntekijöistä. Me olemme oppineet matkan varrella.

Poutanen ja kanttori **Jenni Urponen** toivat virsimuskarin Mynämäkeen viime syksynä. Apuna on Lasten Keskuksen julkaisema *Virsimuskari*-kirja, joka on koottu jumalanpalveluskaavan mukaisesti. Urponen on ollut kirjoittamassa sen materiaalia. Virsimuskari pohjautuu suosittuun tanskalaiseen *Babysalmesang*-toimintaan.

Muskari kokoontui ensimmäisen kerran neljänä keskiviikkona ennen Mikkelinpäivän messua.

— Tavoitteena on tehdä kirkkotila ja jumalanpalveluksen laulut tutuiksi lapsille ja vanhemmille ennen messua. Vanhemmat ovat tulleet kiittelemään, miten kirkkoon on ollut hauska tulla ihmettelemään ja tutustumaan, Urponen toteaa.

Lapset pois piiloista

Vanhemmat ja lapset käyvät kirkkoon tapahtumiin monessakin mielessä käsikkäin. Siksi Mynämäessä on huomattu, että esimerkiksi jumalanpalvelukset tulisi suunnata kaiken ikäisille. Niistä pitää osata myös viestiä.

— Olemme miettineet somekampanjaa, jossa päivitetäisiin messumaistiaisista. Tällä tavoiteltaisiin työikäisiä ja sitä nuorempia, eli linkitytään taas perheisiin, Poutanen miettii.

Jenni Urponen ja Tytti Poutanen tutustuttavat virsimuskarilaiset kastemaljaan. Sen jälkeen kierros jatkuu muualla kirkossa.

Mandi Poutanen rohkaisee muitakin lapsia ehtoollisavustajiksi.

Urponen ja Poutanen muistuttavat, ettei lapsia tarvitse piilotella. He keuhuvat Liedon kirkon lasten puuhapistettä, joka ei sijaitse kirkon takaosassa vaan lähellä alttaria. Siitä olisi hyvä ottaa oppia.

— Kirkkotiloja on lähdetty kehittämään lapsiystävällisiksi muun muassa hankkimalla Mynämäen kolmeen kirkkoon yhtenäistä puuhamateriaalia. Haluamme tehdä joka kirkkoon kirkkopesän.

Tärkeää on lasten ja nuorten osallistaminen. Mynämäessä lapset ovat päässeet ehtoollisavustajiksi jo pariinkin otteeseen. Piispantarkastuksessa ja kirkkoherran virkaanasetamisessa tätä tehtävää sai kokeilla **Mandi Poutanen**.

— Aluksi jännitti, mutta onnistumisesta tuli hyvä olo. Kannattaa uskaltaa. Moni ikäiseni voi ajatella, että kirkossa on tylsää, mutta nuoria pitää kannustaa tulemaan mukaan.

Mandi Poutanen huomauttaa, että ajankohdalla on merkitystä aktiivisuuden kannalta, ja saman ovat huomanneet aikuisetkin.

— Olemme pohtineet, millaista viikolla oleva jumalanpalveluselämä voisi olla ja mihin kellonaikoihin tapahtumia olisi hyvä järjestää. Löytyisikö sijaa erilaisille viikkomessuille, jollaisia alkuvuodesta jo järjestimme, Tytti Poutanen tuumii.

Voimaa paikallisesta yhteisöstä

Poutanen ja Urponen toivovat, että Realismi ja toivo -hankkeen kautta opittaisiin ymmärtämään seurakunnassa ja seurakuntalaisissa jo olemassa olevien voimavarojen arvo. Paikalliset yhdistykset, ammattilaiset ja osaajat voivat tulla osaksi yhteisöä, johon kirkkokin kuuluu. Mynämäessä esimerkiksi Yhteisvastuu-illat toteutettiin vapaaehtoisvoimin, ja tapahtuma keräsi mukaan kaiken ikäisiä.

Poutanen ja Urponen odottavat innolla tulevaa.

– Nyt olemme kun päässeet tähän sisään pienemmän työryhmän kanssa, odotan että pääsemme toteuttamaan suunnitelmia koko työyhteisössä, Poutanen sanoo.

Tulossa on ilta, jossa mietitään yhteisöllisyyden kehittämistä vapaaehtoisten, luottamushenkilöiden ja seurakunnan työntekijöiden kanssa.

Kirkon elämää voi tehdä tutuksi vaikkapa ehtoolliskoulutus. Sellainen on Mynämäessä järjestetty kevään aikana jo kaksi kertaa ja kokemukset ovat olleet rohkaisevia.

– Kävimme vapaamuotoisesti läpi ehtoollista ja esimerkiksi tuntio esitteli ehtoollisvälineistöä. Yksi koulutukseen osallistujista pääsi heti jakamaan ehtoollista, Urponen kertoo. ■

Liedon seurakunnassa Littoisissa alkoi viime vuoden alussa Kyläkirkko-hanke, jonka tarkoitus on ollut lisätä yhteisöllisyyttä ja vahvistaa jumalanpalveluselämän monimuotoisuutta.

■ **Verkatehdasmiljöössä sijaitsevan kyläkirkon** toiminnan kehittämisessä mukana oleva **Tiina Aaltonen** on toiminut seurakunnassa lastenohjaajana jo 38 vuoden ajan. Hän tuo esiin etenkin lapsiperheiden näkökulman.

– Kyläkirkossa on pidetty perhemessuja, nallekirkko ja ja esimerkiksi kynttilänpäivänä lapset saivat siunata kirkon kynttilät. On tärkeää, että olisi tekemistä ja osallistamista. Kirkon pitäisi olla sellainen, missä lapset jaksavat olla.

Ovet auki lapsiperheille

Messuja ja muita tapahtumia varten kirkon ovet ovat avoimina. Sunnuntaisin jumalanpalvelus tai muu koava tilaisuus alkaa kello 17. Tuolloin esimerkiksi isot ja pienet vapaaehtoiset musiikin taitajat – niin aikuiset kuin lapset – pääsevät esiintymään. Erikoisinta antia edustaa posetiivimessu, jossa soi – kyllä vain – posetiivi.

Kyläkirkon antia tuodaan esiin sosiaalisessa mediasa, mikä rohkaisee perheitä tulemaan paikalle.

Aaltosen mukaan kellonajalla on merkitystä.

– Jos kirkko on kello 10 aamulla, lapsiperheillä on siihen aikaan tohinaa.

Ihan muuta kuin pönötystä

Kyläkirkon saarnat toteutetaan niin, että ne huomioivat kaikenikäiset. Pappi ei vain puhu itseksensä, vaan luo vuorovaikutusta esimerkiksi kysymällä kuulijoilta mielipiteitä. Eräässä jumalanpalveluksessa seurakuntapastori **Daniel Räsänen** kiskoi perässään pulkkaa, johon oli aseteltu pehmoleluja, vertauksena ihmiselämän ylä- ja alamäkevaiheita. Nallekirkossa Aaltonen kiskaisi ylleen nalleasun.

– Vaikka saarna oli lapsille ja lapsenmielisille, myös aikuiset saivat siitä paljon. Jos saarna pidetään vain aikuisille, heidän huomionsa menee lasten hyssyttelyyn. Tällaiset saarnat tietysti vaativat paljon tekijöiltä.

Kirkossa on erityinen puuhapaikka lapsille, eikä se ole peränurkassa. Pienen pöydän ääressä voi askarrella tai piirtää.

Edda Pouttu, Loviisa Martti ja Ilmari Virta viihtyvät Littoisten kyläkirkossa.

Ehtoolliselle ovat tervetulleita perheen pienimmätkin. Tarjolla on aina alkoholiton ehtoollisviiniä.

– Lasten osallistuminen ehtoolliselle alkaa olla jo niin luontevaa, ettei kukaan enää ihmettele.

Sunnuntaitapahtumien päätteeksi tarjolla on iltapalaa. Tämä on koettu luontevaksi tavaksi saada seurakuntalaiset jäämään hetkeksi turisemaan, ideoimaan ja tutustumaan toisiinsa.

Entä miten tavoittaa teini-ikäiset? Aaltonen kertoo, että heidän osaltaan ideointi on vielä kesken.

– On suunnitteilla, että rippikouluikäiset ja hieman vanhemmat saisivat itse osallistua toteutukseen ja suunnitteluun. Nuoret kunnostivat jo omia kokoontumisia varten seurakuntatalon vintin yhdessä kyläpapiin kanssa.

Jatkoa luvassa

Littoisten kyläkirkko on koettu niin tärkeäksi jumalanpalveluselämän aktivoijaksi, että Liedon kirkkoneuvosto päätti sisällyttää sen ensi vuoden talousarvioon sekä vuosien 2022–2023 toiminta- ja taloussuunnitelmaan.

Aaltonen kiittelee Realismi ja toivo -hankkeen alkuperäisiä kahden vuoden aikapuitteita. Ne ”pakottivat” tekemään asioita vauhdilla.

– Haluan, että tämä on kylälaisten ja seurakuntalaisten kotikirkko, jossa me työntekijät emme ole sakastissa lukkojen takana. ■

Teksti ja kuvat: **Simo Ahtee**

Kyläkirkon tapahtumissa ei tarvitse jännittää. Tiina Aaltosella oli yllään tällainen asu Nallekirkossa.

Kirkkautta kaste- viestintään

Mitä on kaste? Miksi on hyvä kastaa? Kysymykset ovat tuttuja, mutta niihin vastaaminen voi olla yllättävän hankalaa jopa kirkon työntekijöille. Merkitys pitäisi osata tuoda esiin, jotta kaste innostaisi.

■ **Porin Teljän seurakunnan** Realismi ja toivo -tiimin diakoni **Satu Katila**, kasvatuksen kappalainen **Noora Tapiainen**, nuorisotyönohjaaja **Vesa Saarela** ja lastenohjaaja **Sari Fisk** ponnistavat tässä lähtökohdasta.

– Olemme valinneet kärjeksi kasteen, sillä sen kautta osallisuus vahvistuu itsestään ajan kuluessa, kun ihmiset pysyvät seurakuntayhteydessä, Katila kertoo.

Kasteen merkitys voidaan kokea hyvin eri tavoin, näkökulmasta riippuen. Portti pelastukseen, seurakunnan jäsenyys, juhla, perinne, nimen antaminen... Lista on pitkä, kuten tiimissä tiedetään. Tiimiläiset toivovatkin, että seurakuntien työntekijät oppisivat ja rohkaistuisivat puhumaan kasteesta kenen kanssa tahansa.

– Kaste on osa elämää, ja siitä pitää voida puhua tilanteeseen sopivalla tavalla vaikka perhekerhossa tai diakoniapiirissä, Katila miettii.

Tapiainen viittaa tilastoon, jonka mukaan yli puolet kasteperheistä pitää kaunista juhlahetkeä erittäin merkityksellisenä.

– Meidän ei siis pidä vähätellä perinteen merkitystä, vaan sitä pitää vahvistaa.

Tapiainen toteaa, että vaikka kasteeseen liittyy ilo, on muistettava myös sen merkitys.

Vesa Saarela, Sari Fisk, Noora Tapiainen ja Satu Katila kertovat, että osallisuuden vahvistumiselle on annettava aikaa. Määrä ei korvaa laatua, ja kaste-työtä on tehtävä vastuullisesti koko seurakunnassa.

– Meitä kaikkia kutsutaan Jumalan lapsiksi, mutta myös me kutsumme muita. Tietyllä tavalla siitä ei voi puhua kevyesti.

Kyky avoimeen ja luontevaan lähestymistapaan, sanoittamiseen, koskee kaikkia työntekijöitä aina vahtimestareista lähtien.

Kasteen sanomaa eri ryhmille

Teljässä on ryhdytty tutkimaan kriittisesti olemassa-olevia toimintoja, vahvistamaan niitä ja saattamaan ne yhteiseen linjaan.

Ryhmän mukaan paljon hyvää tehdään jo nyt, ja kastetta pyritään tuomaan esiin monessa paikassa. Tärkeää on, että tarjonta ja tekeminen on houkuttelevaa ja merkityksellistä.

– Minulla on vauvaryhmä, jossa juttelimme, miten perhekerhoihin saataisiin väkeä. Äidit sanoivat,

että puskaradio on se paras. Ei riitä, että meillä on vaikka somessa mainos. Ja jos meininki on hyvä, väkeä tulee muualtakin kuin vain meidän alueeltamme, Katila toteaa.

– Meillä on oltava herkät korvat, ja on tarjottava toimintaa, jota ihmiset haluavat, Saarela jatkaa.

Yhä kasvavampi tarve on esimerkiksi maahanmuuttajatyölle. Sen kautta seurakunnassa tuodaan esiin myös kastetta, ja jälleen laatuajattelu edellä.

– Emme halua kastaa vastuuttomasti, vaan opetamme uskontoa syvällisesti. Raamatunopetusta on joka sunnuntai. He jotka jo ovat oppineet kielen, voivat olla apuna ja tulkata muille omalla kielellään, Tapiainen kertoo.

Saarela kertoo haastavansa nuoria rippikoulussa miettimään kasteen merkitystä asettamalla kysymyksiä, mutta ei antamalla valmiita vastauksia. Ennakotehtävässä rippikoululaisten on selvítettävä oman kastepäivän kulku sukulaisten ja kummien kautta. Rippileirillä tehdään myös kastevideoita.

– On tärkeää, että riparilaiset saavat elämyksen ja ovat aktiivisia toimijoita. ■

– Olemme lähteneet avoimin mielin liikkeelle, sillä hanke on hyvä mahdollisuus tarkastella omaa työtä, lastenohjaaja Sari Fisk sanoo.

Turun Katariinanseurakunnan Realismi ja toivo -tiimiin kuuluva seurakuntapastori Remo Ronkainen toteaa, että kaste ja osallisuus on haastava aihe sekä papeille että seurakuntalaisille.

■ – Siitä kertoo jotain se, että vain kaksi seurakuntaa lähti siihen mukaan. Varmasti kaikki kirkossa ovat huomanneet, miten kasteet vähenevät. Siksi hanke on mielestäni perusteltu.

Hänen mukaansa kasteen suosioon ei voida vaikuttaa pelkästään siihen keskittyvillä toimenpiteillä.

– Kirkkoon kuuluvien määrä vähenee, sillä kirkkoa ei koeta tärkeäksi. Aihetta on mietittävä kokonaisvaltaisemmin. Samat haasteet koskevat kaikkia isoja länsimaisia kirkkoja.

Ronkainen huomauttaa, että Katariinassa moni suunnitelma on kesken eikä välttämättä vielä edes hahmottelupöydällä. Yksi selvimmistä kärjistä hankkeessa liittyy kuitenkin kasteen merkityksellisyyden esille tuomiseen viestinnässä.

– Kirkkoon kuuluvat kastavat lapsiaan paljon, mutta on mietittävä, miten voisimme tavoittaa myös muut. Ja miten saisimme kirkkoon kuuluvat puhumaan kasteesta positiiviseen sävyyn.

Ronkainen kertoo huomanneensa, ettei kasteesta puhuminen ole helppoa kirkon sisällä. Tämä heijastuu viestintään.

– Meidän piti keskustella kasteesta alkuvuonna papistokokouksessa, mutta puhe oli yllättävän varovaista, vaikka olemme muuten avoimia. Esimerkiksi perisyntioppi on osa evangelisluterilaisen kirkon käsitystä, mutta senkin sanoittaminen on vaikeaa. Miten kirkon virallinen oppi kohtaa käytännön elämän ja perheet? Kovin moni tuskin kastaa pelkästään pelastuksen takia.

Viestinnän haasteena voi Ronkaisen mielestä olla sekin, ettei teologisia näkökulmia osata korostaa tarpeeksi.

– Kasteviestinnässä tuodaan usein esiin, miten lapsi on ihme ja rakas. Mutta jos ja kun lapsi on sitä jo valmiiksi, ajatellaanko kastetta pohtivissa perheissä, että tuoko kaste

Remo Ronkaisen mukaan esimerkiksi tubettajat voivat tuoda esiin kasteen merkitystä, mutta pienten seurakuntien budjetit eivät anna tähän mahdollisuuksia.

mitään tärkeää lisää? Meidän tulisi pohtia, miten liittää ajatus pelastuksesta luontevasti osaksi kasteviestintää.

Eletään sosiaalisen median ja tubettajien aikakautta. Mitä mahdollisuuksia tämä tarjoaisi kasteesta viestimiselle?

Kasteesta päätetään jo nuorena

Konkreettisia toimiakin on jo ehditty Katariinassa tehdä. Uudistuksiin kuuluu esimerkiksi Pyhän Katariinan kirkon kastepuu, jonka oksille ripustetaan kastettujen nimikko kyyhkyjä. Perheet saavat postissa onnittelukirjeen ja sen mukana kutsun vauvakirkkoon.

Katariina on ollut mukana myös Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän Aamukaste-tapahtumassa. Se on kastetapahtuma, jossa seurakunta on valmistanut kaiken valmiiksi kakkukahveita myöten.

Ronkaisen mukaan on tärkeää, että kirkko menee välillä myös pois tutuista ympäristöistä. Seurakunnan jäseniä on kutsuttu treffeille esimerkiksi lasten sisäleikkipuistoon.

Ja kuten Teljässä, myös Katariinassa tiedostetaan rippikoulun merkitys.

– Siellä kohdataan iso osa alueen nuorista, ja sen jälkeen vastaavaa mahdollisuutta ei enää ole. Rippikoulussa on vain yksi oppitunti kasteesta, ja olemme mietineet, miten aiheesta voitaisiin puhua siellä enemmän.

Ronkainen huomauttaa, että vanhemmat päättävät lapsensa kastamisesta usein jo kauan ennen tämän syntymää. Kastamista vaihtoehtona voidaan punnita jo hyvin nuorena, ennen kumppanin löytymistä.

– On siis tärkeää vaikuttaa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. ■

Teksti ja kuvat: Simo Ahtee

Pyhiin- vaelluksesta

tuli Annastiinalle uusi työ

Ovi käy Wanhan ajan kahvilassa Hämeenlinnassa. On lauantain puolipäivä ja **Annastiina Papinaho** suhautti polkupyörällä parin kilometrin matkan kotoaan keskustaan.

– Kuppi kahvia, pulla ja pikkuleipä, hän esittää tilauksensa lasivitriniin takana seisovalle myyjättärelle.

Istumme pöytään, juomme kupit kuumaa ja ihmettelemme yhdessä, miten elämän palapelissä palaset löytävät toisensa.

Tuskin ovat kultahileet laskeutuneet hetkestä, jolloin Annastiina Papinaho, 34, sai puhelinsoiton ja kuuli tulleen valituksi projektipäälliköksi Turun arkkihiippakunnan ja Turun kaupungin yhteiseen pyhiinvaellustoimintaa koordinoivaan hankkeeseen. Paikkaan tuli 37 hakemusta.

– Tosi hurja juttu, parissa viikossa tapahtui niin paljon.

Hämeenlinnan kaupungin kulttuurituottajana toiminut Annastiina näki työpaikkailmoituksen ja ihmetteli oitis, miten nappiin kriteerit menivät hänen osaamisensa ja aikaisemman kokemuksensa kanssa.

– En olisi voinut kuvitella, että tällaista työtä olisi olemassakaan.

Rovaniemen opit olivat tarpeen

Ennen Turkuun tuloaan Papinaho toimi Hämeenlinnan kaupungin

vastuullisena kulttuurituottajana ja tuotti kulttuurikasvatussuunnitelmaa päiväkodeissa ja kouluissa oleville lapsille ja nuorille.

Rovaniemellekin hän muutti taanoin puolisonsa kanssa, saatuaan paikan järjestöasiantuntijana Lapin yliopiston ylioppilaskunnassa.

Pitkä matkaankaan ei siis häntä pelota.

– Rovaniemi oli hieno paikkakunta, luonto upeaa ja ihmiset niin mukavia.

Filosofian maisteriksi Papinaho opiskeli Turun yliopistossa kulttuurintutkimuslaitoksessa pääaineenaan uskontotiede.

Lisäksi hän on opiskellut kasvatustieteitä, taloushallintoa ja viimeksi Helsingissä teologian maisterin opintoja. Osaamista löytyy monipuolisista töistä, kuten verkosto- ja sidosryhmäyhteistyöstä erilaisten yhteistyökumppaneiden kanssa, hankkeista ja rahoitushauista, tapahtumatuotannosta ja viestinnästä.

Tästä syntyy rikas kokemus

Uudessa tehtävässään Annastiina Papinaho aloittaa maaliskuun lopulla. Tarkoituksena on vahvistaa pyhiinvaellustoimintaa Suomessa, sekä avata Suomen ensimmäinen pyhiinvaelluskeskus Turkuun.

– Onko tämä totta! Olen niin inspiroitunut tulostani Turkuun, iloitsee Annastiina Papinaho.

Hanke sijoittuu vuosille 2020–2022 ja toteutuu yhteistyönä Turun kaupungin ja Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kanssa.

– Kyse on yhdistelmästä kiinnostavaa uuden toiminnan konseptointia ja samaan aikaan ikivanhaa ja ajassa elävää perinnettä, sanoo Annastiina.

Erityisesti häntä kiinnostaa päästä tekemään moniammatillista yhteistyötä eri yhteistyökumppaneiden kanssa.

– Uskon vahvasti dialogisuuteen ja verkostoyhteistyöhön, jossa eri tekijöiden vahvuuksia yhdistämällä syntyy rikas kokonaisuus.

Pyhiinvaellus kasvattaa Papinahon mukaan jalansijaa Suomessa koko ajan, ja kyse on kasvavasta matkailun lajista. Matkanteko, itsensä ja Jumalan ääreen asettuminen, läsnäolo, kohtaaminen ja luonto ovat nyt in.

– Tuo vastaa ajan trendiin, jossa etsitään merkityksellisiä ja jopa elämää muuttavia elämyksiä ja kokemuksia.

Annastiina Papinahon selfie

Keväällä 2019 otettiin käyttöön Suomen ensimmäinen virallisiin eurooppalaisiin kulttuurireitteihin kuuluva pyhiinvaellusreitti, Pyhän Olavin merireitti.

Tämä alkaa Turun Tuomiokirkosta ja kulkee Ahvenanmaan saariston kautta Ruotsiin, jossa reitti yhtyy Pyhän Olavin reittiin (St Olav Ways). Reitistö päättyy Atlantin valtameren rantaan Norjan Trondheimiin.

Retriitteihin osallistuneena Annastiina tietää, miten mahtava kokemus on jo yhdessä hiljaa oleminen.

Pyhiinvaelluspaikkana Turku on paras mahdollinen. Kaupunki sijaitsee keskeisellä paikalla suomalaisia pyhiinvaellusreittejä ajatellen. Jokainen niistä kulkee tavallaan Turun kautta.

Kävelyllä kirkon kupeessa

Googlehakua Papinaho tuskin tarvitsee liikkeessaan pitkin poikin Turku. Historiallinen kaupunki arvokkaine rakennuksineen teki häneen vaikutuksen jo opiskelijavuosina. Jalkapatikassa hämeenlinnalainen kulki

usein ylioppilaskylästä Tuomiokirkon ja tuomiokapitulin ohitse.

– En arvannut tuolloin, että työhuoneeni olisi joskus tuomiokapitulissa, Annastiina nauraa.

Kivenheiton päässä työpaikasta on myös joulurauhan tyyssija Brinkkalan talo parvekkeineen. Yhtään joulua ei Annastiinan kotona Hämeenlinnassa ole aloitettu ennen kuin joulurauhan julistus on katsottu televisiosta. Turku on siis monella tapaa tärkeä kaupunki. ■

Anne Hievanen

Kuva: Anna-Liisa Hyrsky-Heikkilä

Hellittämättä hyvässä

Kun **Kaarlo Kalliala** aloitti Turun piispana, lapsenlapsia oli kaksi. Leikki-ikäisen **Juliuksen** kanssa paappa kävi jo kiehtovia keskusteluja, **Ilona** oli ihan pieni. Mitä kaksikolle nyt kuuluu?

■ Kysymys osoittautuu vähätteleväksi. Kalliala kiirehtii avaamaan puhelintaan, vaikka samalla kritisoi nykyajan ainaista kännykän räpläämistä.

– Luultavasti jotkut joisivat kahvinsakin näyttöä pyyhkimällä. Onhan se dorkaa, hän puuskahtaa.

Kuva **Lailasta**, toisen pojan kahdeksankuisesta esi-koisesta, löytyy nopeasti. Vauva on hurmannut lähisuvun, kuten nuo herrantertut tapaavat tehdä. Paapan piispakaudella Julius, 12, ja Ilona, 9, ovat saaneet pikkusiskon, **Valpurin**, joka on nyt seitsenvuotias. Kaikki neljä ovat yhtä rakkaita.

– Toinen toistaan ihmeellisempiä, Kalliala hehkuttaa.

Piispan mielestä isovanhempana pääsee olennaisen äärelle. Silloin ei kysele elämän tarkoitusta, silloin elää. Rationaaliset selitykset häipyvät.

– Kun yrittää kuvitella Jumalan rakkautta, luulen että se on lapsenlapsen isovanhempaansa kohdistaman rakkauden tapaista. Perustelematonta, suurta, parantavaa, hoitavaa, armoittavaa. Muu on vain kalpeaa heijastusta. Ja niinkin voi ajatella, että kun Jumala halusi tehdä armo-operaation, hän tuli lapseksi.

Hienoja juttuja

Siirtykäämme sydämenasioista toisiin teemoihin. Tuttavallisesti *Tuoriksen* haastattelussa vuonna 2011 Kalliala tuskaili, kuinka toimittajat aina otsikoivat juttunsa ”piispa on huolissaan”. Ikään kuin huolestuneisuus kuuluisi viran luonteeseen, olipa aihe mikä tahansa.

Pitää yrittää vältellä journalistin helmasyntiä, kun istumme taas *Tuoreen oliivipuun lehd*en asialla arkkihiippakunnan tuomiokapitulissa. Millaisia viestejä korppi ja kyyhky tänään tuovat ympäristöstä arkkiin?

– Kaikenlaisia lintuja sieltä lentelee, mutta valkoiset kyyhkyt lehvä nokassaan tulevat ensinnä mieleen.

Kuvat: Jani Laukkanen

Kalliala viittaa hiippakunnassa viime keväänä käynnistettyyn Realismi ja toivo -hankkeeseen. Matka tuumasta toimeen oli lyhyt, käytännön hommiin ryhdyttiin heti. Kirkon tulevaisuus on erilainen kuin nykyisyys, saati menneisyys. Moni tosiasia tuntuu tällä hetkellä ikävältä, mutta eteenpäin pitää ponnistaa reaaliopohjalta.

– Taloudelliset voimavarat pienenevät. Toimitiloja, palkattua työvoimaa ja rahaa on nykyistä vähemmän. Väestörakente vaikuttaa paljon seurakuntien työhön. Etenkin maaseudulla väkiluku laskee, ja vanhempia ikäluokkia on enemmän kuin nuoria. Kasteet vähenevät, suunta on selvä. Millä tavalla ihmiset pysyvät kirkossa tai liittyvät kirkkoon?

”

Toivo on
jääräpäistä luottamista,
että sitoutumisellamme
on merkitys,
kävi kuinka kävi.”

Pureskeltavaa riittää. Mutta myös ilonaiheita tulee vastaan, kun seurakunnissa kiertää.

– Piispantarkastuksissa olen huomannut hienoja juttuja, ja usein kysynytkin, tajuatteko itse, kuinka hyvin tämä homma pyörii.

”Hienot jutut” tarkoittavat joskus arkista tekemisen ootetta; motivoitumista, suhtautumista, hyvän tahtomista toiselle.

– Työtä tehdään innostuneesti ja luovasti, ei asenteella, että raahaudunpa taas työpaikalleni raatamaan. Tai että turhaa kumminkin, alamäkeen mennään vaikka parhaansa yrittäisi.

Hyvyyden voimaa

Toivo kantaa ja kannattelee muuttuvaan toimintaympäristöön.

– Vaikka realiteettien mukaan suunta näyttäisi huonolta, ei pidä ajatella, että heilutamme lippua hyvän puolesta ja se oli sitten siinä. Hyvyyteen sitoutumisesta emme päästä irti. Toivo on jääräpäistä luottamista, että sitoutumisellamme on merkitys, kävi kuinka kävi.

Hyvyyden voi kirjoittaa isolla tai pienellä h:lla. Virren 600 alussa sana tarkoittaa Jumalaa, toisaalla lähimmäisen sakramenttia.

Yhteiskunnassa hyvät asiat eivät jakaudu tasaisesti, kaikkien olemassaolo ei ole pelkkää auvoa.

– Kirkolle on olennaista auttaa ihmisiä iloon. Huolehtia siitä, että jokainen saa, minkä tarvitsee, eikä viimeinäkään jää liikaa jälkeä. Sieltä mistä puuttuu Jumalan valtakunta maan päällä, sinne meidän pitää sitä välittää.

– Yksinäisyyden voittaminen on keskeistä. Kun Jeesus kulki Galileassa ja Juudeassa, hän palautti ihmisiä toistensa yhteyteen ja otti samalla Jumalan yhteyteen. Koko kristinuskossa on pohjimmiltaan kyse rakastavasta, ystävällisestä ja hyväksyvästä yhteisyydestä.

Kummallinen aika

Monelle suomalaiselle toimitukset ovat tärkeä kirkon jäsenyyden syy. Ristiäisten ja kristillisten vihkimisten suosio on kuitenkin hiipunut, luultavasti myös hautaan siunauksien määrä alkaa laskea. Kaarlo Kalliala edelleen kiittää olevansa kirkon puolesta huolissaan. Sen sijaan hän ajattelee myötätuntoisesti niitä, jotka eivät kaiken hälyn keskellä löydä elämän syviä merkityksiä tai tunnista Jumalan merkkejä maailmassa.

– Jotakin ihmisen elämän arvoon ja pyhyyteen liittyvää jää tavoittamatta, ellei vainajaa siunata.

Nyky aika on piispan mielestä monella tapaa kummallinen. Yleinen keskittymiskyvyttömyys rehoittaa.

– Viriketulvassa ei enää erota olennaista ja epäolennaista, lähellä ja kaukana olevaa, omaa ja vierasta. En ihmetelisi, vaikka tulevaisuuden historiantutkijat nimeäisivät internetin olennaiseksi syyksi. Aluksi käyttö tuntui haultalta, ja onhan netti usein kätevä – sitä paitsi se myös rakentaa ja pitää yllä ihmisten välisiä yhteyksiä. Se on kuitenkin muuttanut kokemusta, missä olemme, kenen kanssa ja mitä teemme. Kun kaikkea on ylen määrin, on vaikea tajuta, mikä on mitä tai onko mikään mitään.

Kalliala hymähtää vallitsevalle näkemykselle suora-vaivaisesta edistyksestä.

– Jos kuvittelee, että entisajan ihmiset olivat taikauskoi- sia, tyhmiä ja lapsellisia toisin kuin me, jotka menemme koko ajan eteenpäin, siihen sanon että höpsis. Kun vähänkin perehtyy, mitä tyytit ennen kirjoittivat, kokivat ja ajattelivat, huomaa pian, että oho, aijuu ja joo. Yksinkertainen

edistysusko ei estänyt maailmasotia, nostatti kyllä eksistentiaalista ahdistusta, kun tajuttiin, ettei ihmiskunta kehitykään ihanteen mukaisesti.

Yhtä vähän informaatioyhteiskunta voi kehuskella ratkaiseensa ympäristökysymyksen, koska tekninen kehitys on ollut niin fantastista ja loistavaa.

— Olemme voimattomia, emmekä tiedä, mitä tehdä takapotkun kanssa. Melkein kaikilla edistysaskeleilla on hintansa, jonka joku maksaa, viimeistään seuraavat sukupolvet.

Ympäristöasioihin sentään havahduttiin nopeasti. Ensimmäin puhuttiin luonnonsuojelusta, mutta pian hoksattiin, että kyse on isommasta.

— Vastaavaa tarvittaisiin nyt sosiaalisissa suhteissa, sillä kehitys on vääristänyt kuvaa. Ihmiset ovat avuttomia suojelemaan omia lähisuhteitaan, sitä todellista maailmaa, joka voi koskettaa. Haluamme hyppiä huipulta huipulle, aina jossakin muualla on olevinaan upeampaa ja jännempää kuin itsellä on tässä ja nyt. Elämä on kuitenkin nyt tässä.

Sielujen omistaja?

Mitä hektinen aika vaatii esimerkiksi seurakunnan viestinnältä?

Virrassa täytyy pysyä mukana, ja piispan mielestä kannattaa tarjota sitä, mikä on hyvää. Arkikokemuksen kielellä ilmaistuun pystyy tarttumaan. Lyhyttä ja napakkaa Kalliala arvostaa.

— Silloin joutuu miettimään, mikä on olennaista ja millaisia todellisuuksia aiheeseen liittyy. Loistavat yksinkertaistukset ovat parhaita; jutut, vertaukset, tarinat. Niitä hän Jeesuskin harrasti.

Terävänä tekstintuottajana tunnetulle Kaarlo Kallialalle kuva on tärkeä.

— Estetiikkaa ei pidä unohtaa. Jumala on paitsi hyvyys ja totuus, myös kauneus. Kyllä kielikin antaa merkityksiä ja kuvailee, mutta kuvan viesti on erityisen vahva.

Tavoitteena ei ole markkinoida kirkkoa ja sen toimintaa, vaan avata Jumalan todellisuutta.

— Tehdä näkyväksi, että se mitä ihminen vaikka ns. henkisyudessa hakee, on hengellisyudessa läsnä. Kysymys on kuin onkin aina vain siitä, kuuleeko rukouksiani kuukaan. Onko joku, joka piittaa, mitä elämässäni huokaan tai mikä minut täyttää ilolla ja riemulla? Miten löydän armollisen Jumalan?

Kirkko viestii myös jokaisen työntekijänsä ja jäsenensä olemisella, puheilla, käyttäytymisellä. Kalliala sanoo, että

Pyhä on kirkon perusta, ja piispa Kaarlo Kalliala tunnustautuu nykyisin jumalanpalvelushigariiksi. Mynämäen kirkossa vietettiin kirkkoherran virkaanasettamisen messua maaliskuun alussa.

valtava enemmistö toimii fiksusti, ja jo työn tekemisen tavat seurakunnissa tuovat näkyviin, mitä usko vaikuttaa ihmisessä. Se pehmentää tai pehmittää jonkin kohdan, jolloin tiettyä hyvyyden kutsua on mahdoton torjua.

— Silti sitkeässä elää mielikuva, kuinka kirkko on moralisoiva, nuhteleva ja indoktrinoiva organisaatio, joka pyrkii omistelemaan sieluja. Tätä sitkeyttä en oikein millään pysty ymmärtämään.

Opintomatkalta mars!

Seurakuntien tavoissa viestiä on isoja eroja, eikä yhteisön koko ole ratkaiseva. Pienetkin saavat aikaan koskettavaa ja puhuttelevaa jälkeä.

— Aina kysymys ei ole osaamisesta tai kapasiteetista. Nämä ovat aika paljon henkilökysymyksiä. Yhteisön sisällä voi olla kitkaa, joku kyllä osaa ja on innostunut, mutta toiset haraavat vastaan. Joku on väsynyt, eikä vaan jaksa.

Mistä ammentaa uutta puhtia yhtä lailla viestinnän kuin muunkin työn kehittämiseen?

— Benchmarkkaus eli vertaiskehittäminen on yksi parhaita tapoja. Pakatkaa porukka pikkubussiin ja lähtekää sinne, mistä on kantautunut tietoja onnistumisista. Menkää paikan päälle katsomaan, olisiko jokin elementti

”

Ihmisen
suurin onni
on katsoa toisen
hyväksyviin
kasvoihin.”

siirrettävissä meille. Se on ihan eri asia kuin seurata vain mediasta, kuinka jossakin toisaalla on tehty.

Moista retkeilyä harrastetaan piispan mielestä aivan liian vähän. Hän uskoo uudistusten entistä enemmän tapahtuvan nimenomaan paikallisten oivallusten kautta.

Littoisten kyläkirkko Liedossa sopii kelpo esimerkiksi. Sitä saa matkia, sen hyviä kokemuksia soveltaa omaan ympäristöön. Pitkään hiljaiseloa viettänyt kirkkotila on yhtäkkiä täynnä elämää ja siellä tapahtuu koko ajan, kun kyläläiset ottivat paikan omakseen.

Eräällä pikkupaikkakunnalla piispantarkastuksessa kävi ilmi, että seurakunnan taloudelliset voimavarat hiipivat kipurajaa. Kallialan korvissa kuulosti kuitenkin plusmerkkiseltä signaalilta, kun joku ohimennen ja ikään kuin itsestäänselvytenä mainitsi, että kahdella-toista on täällä seurakuntatalon avaimet. Seurakunta oli seurakuntalaisten yhteinen asia.

Liikkeelle hyvällä säällä

Tulevaisuudessa seurakuntalaiset ja palkattu väki toteuttavat asioita yhä enemmän yhdessä. On havaittava nousuva innostus ja tarjottava mahdollisuuksia visioiden toteuttamiseen.

— Asiat on syytä nähdä yhteyksissään, ja ne on hyvä suhteellistaa. Maailmanlaajuisesti ajatellen meidän luterilainen kirkkomme Suomessa on varakas, meillä on koulutetut ihmiset ja hyväkuntoiset tilat. Murros on käsillä, mutta lähtökohdat ovat erinomaiset. Siksi nyt kannattaa painaa täysillä, olla vaikka vähän kreisi. Epäonnistuuakin saa. Jos jokin menee pieleen, siitä voi ottaa oppia.

Kalliala rohkaisee kokeilemaan ajatteluun ja nopeisiin päätöksiin. On viisautta lähteä ns. hyvän sään aikana muokkaamaan toimintamalleja ja esimerkiksi käyttämään luovasti seurakunnan tiloja.

— Jos se tapahtuu vasta pakon edessä 10–15 vuoden päästä, mukana on depressiivinen sävy ja jälki toisenlaista.

Seurakunnissa ei pidä jäädä tuleen makaamaan. Parhaimmillaan oma aktiivisuus tuottaa hyviä tuloksia. Sitä paitsi se ruokkii ja antaa lisää voimaa.

— Tärkeintä on tunnistaa jotakin olennaista, arvioida, mitä pystyy näissä olosuhteissa tekemään, tehdä se ja katsoa sitten, mitä tapahtuu. Jälkeenpäin usein huomataan, että olipa muuten tosi hyvä juttu, tähän ihmiset halusivat lähteä mukaan.

Kuva: Anto Raaii

Ei sanoja ilman tekoja

Monikulttuurisuus ja maahanmuutto ovat 2000-luvulla nousseet Suomessa esiin aivan uudella tavalla. Piispakaudellaan Kaarlo Kalliala on ollut näkyvästi mukana uskontojen kohtaamisissa, ehkä enemmän kuin etukäteen osasi aavistaa.

Aluksi hän kuului Euroopan uskontojohtajien neuvostoon, sen jälkeen yhteistyöjärjestö USKOT-foorumissa meni kuusi vuotta, ensin varapuheenjohtajana, sitten puheenjohtajana.

– Mielekäs ja opettavainen kokemus on tarjonnut mielenkiintoisen ikkunan erilaisiin hahmotustapoihin ja intresseihin. Myös täällä Turussa olemme pitäneet paljon yhteyttä keskenämme.

Kristinuskoa, islamia ja juutalaisuutta edustava USKOT-foorumi haluaa ylläpitää yhteiskuntarauhaa, edistää uskontojen välistä vuoropuhelua ja keskinäistä kunnioitusta.

Vainojen uhrien muistopäivän aikaan Turun juutalaisen seurakunnan synagoga töhrittiin punaisella maalilla. Tukitilaisuus muutaman päivän päästä houkutteli valtavasti väkeä, ja ympäristö peittyi kukkamereen.

– Tuenilmaus oli helppo polkaista äkkiä liikkeelle, koska tunnemme toisemme. Samoin Turun puukotuksen jälkeen onnistuimme parissa tunnissa järjestämään Tuomiokirkkoon tilaisuuden, jossa olivat läsnä eri uskontokuntien edustajat.

Eri tavalla uskovien kokoontuminen ilkeiden kohteeksi joutuneen synagogan luona oli symbolinen teko, joka sai paljon myönteistä ja myötäelävää julkisuutta.

Vastaavaa todellistamista tapahtuu seurakunnassa päivittäin, vaikkapa diakoniassa tai lapsi- ja nuorisotyössä.

– Miten siellä ihmiset kohdataan, todellistetaan sitä, että meidät on tarkoitettu toistemme yhteyteen. Katsomaan toisiamme kasvoista kasvoin, tarpeen tullen ottamaan syliin. Ei pidä vain kertoa, mikä olisi hyvä tai vain antaa tehtäviä, vaan täytyy elää sellaisella tavalla, jossa hyvyys tulee koettavaksi. Se miten olet, teet ja toimit joko yliviivaa tai alleviivaa, mitä sanot. ■

Pirjo Silveri

Näin

► Lapsuudessa, silloin kun talvisin oli vielä lunta, oli mahdollista rakentaa lumimaja. Lumimajassa oli avoin katto ja siellä paloi ulkotuli. Ulkotulella grillattiin nakkia ja juotiin limpparia.

► Aikuisuudessa, silloin kun talvella sataa vettä, on mahdollista istua kotona lämpimässä ja sytyttää tuikku jokaiselle lapselle. Haarukka makkaratikuksi ja vahtokarkkien grillausretkiseurue on valmiina arki-illan seikkailuun.

Kanerva Kuisma

Suostuminen

■ Hiljainen viikko ja pääsiäinen kutsuvat suostumaan Kristuksen seuraamiseen niin kärsimyksessä kuin ilossa. Kumpikaan ei ole aivan helppoa: luopuminen jostain tärkeästä ilman katkeruutta ja jonkin meille arvokkaan vastaanottaminen tuntematta syyllisyyttä siitä, että tällainen hyvyys on tullut osakseni.

Maria, Jeesuksen äiti rukoili: *"Minä olen Herran palvelijatar. Tapahtukoon minulle niin kuin sanoit."* (Luuk. 1:38)

Tahtoisin itse määritellä, missä, keitä ja millä tavoin palvelen. Jotkut tehtävät tuntuvat liian vähäpätöisiltä, jotkut liian suurilta. Suostunko myös keskinkertaisuuteen?

Kun Jeesus tuli Simon Pietarin kohdalle, tämä sanoi: "Herra, sinäkö peset minun jalkani?" (Joh. 13:6)

Pietari suostui viimeisellä aterialla lopulta siihen, että Jeesus pesi hänenkin jalkansa. Jaloissa näkyy hiertymät ja kovettumat. Suostunko näyttämään toiselle jotain näin henkilökohtaista ja arkaa? Muisto hoidetuksi tulemisesta säilyy, kun vuoroni tulee pestä jonkun toisen jalat.

Jeesus rukoili Getsemanessa: "Isä, jos se on mahdollista, niin menkään tämä malja minun ohitseni. Mutta ei niin kuin minä tahdon, vaan niin kuin sinä." (Matt. 26:39)

Äidiltäsikö opit tämän vaikean rukouksen? Sinä suostuit ihmiseksi, voimattomuuteen, kipuun ja yksin jäämiseen. Minun on niin vaikea suostua kärsimyksen kantamiseen omalta pieneltä osaltani. Sinä suostuit katkeroitumatta ja rukoilit pahantekijöiden puolesta. Varusta minutkin tällaisella rakkaudella!

Jeesusta lähdettiin viemään. Matkalla sotilaat pysäyttivät Simon-nimisen kyreneläisen miehen, joka oli tulossa kaupunkiin, ja panivat hänet kantamaan ristiä Jeesuksen jäljessä. (Luuk. 23:26)

Simon, Pohjois-Afrikan Kyrenestä Jerusalemiin tullut muukalainen pantiin kantamaan Jeesuksen ristiä. Tunnistan itsessäni vastentahtoista Simonia. En mielelläni ota kannettavakseni vastoinkäymisiä tai kärsimyksiä. Näenkö elämän taakan alla ristin miehen rinnallani?

Ja Jeesus huusi kovalla äänellä: "Isä, sinun käsiisi minä uskon henkeni." Tämän sanottuaan hän henkäisi viimeisen kerran. (Luuk. 23:46)

Hiljaisuus, kun enää ei kuulu huutoa, ei edes hengitystä. Kuoleman hiljaisuus. Suostuminen siihen, että Jumala vaikenee.

Yhtäkkiä Jeesus seiso heidän keskellään ja sanoi: "Rauha teille!" Tämän sanottuaan hän näytti heille kätensä ja kylkensä. Ilo valtasi opetuslapset, kun he näkivät Herran. (Joh. 20:19,20)

Ensimmäinen ilo läheisen kuoleman jälkeen saa joskus surevan tuntemaan itsensä lähes syylliseksi. Onko olemassa iloisiakin yllätyksiä? Jälleennäkemisen ilo, kun tunnistan Kristuksen läsnäolon toisessa ihmisessä, ihmeellisessä sattumuksessa, auringonnousun uskomattomassa valossa.

Suostunko hetkeksi laittamaan sivuun järkevyyteni, aiheellisetkin huoleni, selittämisen tarpeeni? Suostunko antautumaan ylösnousemuksen ilolle ja Kristuksen rauhalle, joka on kaikkea ymmärrystä ylempi? ■

Päivi Vuorilehto
Sielunhoito- ja retriittipappi
Kirkko Turussa ja Kaarinassa

Kuva: Päivi Vuorilehto

Kotikirkon taidetta koululaisten silmin

■ **Arkkipooki-palkinto** on myönnetty Salon seurakunnan Kirkkopolku-taidekasvatushankkeelle, jonka tarkoituksena on kehittää koulujen ja seurakunnan välistä yhteistyötä. Palkinnon saajan päätti Turun arkkihiippakunnan hiippakuntavaltuusto.

Hankkeen on ohjannut erityisopettaja **Anna Kaisa Siltanen** Salossa vuosina 2018 ja 2019, ja se jatkuu edelleen. **TaIT Marjo Räsänen** kokemusellisen taideoppimisen mallin avulla ideoidaan kirkkotaiteeseen perustuva oppimiskokonaisuus.

Kokemuksellista oppimista

Salon seurakunnan kirkot ovat merkittävä osa asukkaiden historiaa ja identiteettiä. Kirkkotaide kertoo eri aikakausista, kristinuskon perusteista ja taiteilijoiden elämästä. Anna Kaisa Siltanen on ohjannut Kirkkopolun tähän mennessä Halikon, Kuusjoen, Perniön, Perttelin ja Särkisalon kouluissa.

— Elämme kuvien maailmassa. Älylaitteet heijastavat verkkokalvoillemme kuvia kaikista mahdollisista maailman ilmiöistä, Anna Kaisa toteaa.

— Peruskoulun opetussuunnitelman yhtenä osa-alueena on monilukutaito. Se on kansalaistaito, joka opettaa kriittisyyttä, mutta auttaa myös saamaan paljon irti kuvista.

Kirkkopolku-hankkeessa koululaiset ovat tutustuneet kotikirkkonsa taiteeseen ja kokemuksensa perusteella jatkaneet oppimista koulussa kuvataiteen, äidinkielen ja uskonnon tunneil-

la. Lasten luoma taide on ollut esillä kirkkoissa näyttelyiden ajan.

Kuvien merkityksellisyys

Kuvien asema kirkkoissa on vaihdellut historian saatossa ääripäästä toiseen. Keskiajalla, ennen uskonpuhdistusta, rahvas kävi kirkossa oppimassa kristinuskon perusteet kuvien kautta. 1700-luvulla kirkkosaleja uudistettiin ja suuri osa keskiaikaisista maalauksista tuhoettiin. Kuvia ja symboleita on käytetty kommunikaatiovälineenä aina ja kirkkotaide pursuaa symboliikkaa. Kielitieteilijät puhuvat uudesta viestintäkielestä, joka on syntynyt puhelinviestien kehittyessä.

Anna Kaisa kertoo, kuinka koululaisista on ollut hauskaa löytää tuttu symboli esimerkiksi kirkon lasimaalauksesta.

— Aikuisista monet ehkä vielä tietävät, että kolmio, jonka sisällä on

Kaksi kunniamainintaa

■ Arkkipooki-palkinnon lisäksi myönnettiin kaksi kunniakirjaa: Maskun seurakunnan ja kunnan alakoulujen yhteistyösuunnitelmalle ja Littoisten kyläkirkolle.

Aikana, jona seurakuntien ja koulujen yhteistyö on murroksessa, selkeä ja toimiva yhteistyö on erittäin arvokasta. Maskun seurakunnan ja kunnan yhteisen suunnitelman selkeä ja toteutus hyvin toimiva. Projektista ovat vastanneet nuorisotyön ohjaajat **Hanna Hyvönen** ja **Kaisa Sulki**. Maskun toimintatavat ovat rohkaiseva esimerkki muillekin seurakunnille, joissa pohditaan yhteistyön mahdollisuuksia.

Littoisten kyläkirkkoon on lyhyessä ajassa onnistuttu vakiinnuttamaan viikoittainen, monimuotoinen ja avoin jumalanpalveluselämä ja sen osana runsaasti muuta yhteisöllistä toimintaa. Kyläkirkon toiminnan kehittämisestä ovat vastanneet Pastori **Daniel Räsänen** ja lastenohjaaja **Tiina Aaltonen**.

Littoisten kirkko toimii taidegalleriana ja toiminta on saanut valtakunnallista huomiota. Taiteilija maalaa kirkkoon alttaritaulun. Myös seurakuntakodin tilat ovat kyläyhteisön käytössä. Lue lisää kyläkirkon toiminnasta sivuilta 16–17.

Teksti: Marja Roiko

Kuva: Martti Santakari

silmä, kuvaa kolmiyhteistä Jumalaa. Lapset liittävät tämän symbolin tietokonepelin salaseuraan. On hauskaa kertoa heille, mitä kuva tarkoittaa ja miksi se on ikkunaan maalattu. Lasten on tärkeää oppia tuntemaan kulttuurimme juuret.

Kirkkopolku-hanke jatkuu

Kirkkopolku-hankkeen ensimmäinen näyttely pidettiin Särkisalon kirkossa syksyllä 2018. Kevätkaudella 2019 hanke toteutettiin Halikossa ja Kuusjoella ja syyskaudella 2019 Perniössä ja Perttelissä. Hanke jatkuu edelleen ja tavoitteena on, että Kirkkopolku kiertää loputkin Salon seurakunta-alueet.

Anna Kaisa Siltanen toivoo, että näyttelyiden myötä lasten tekemät kuvat johdattavat näkemään kotikirkon taiteen uusin silmin.

— Toivon, että taideteokset auttavat ymmärtämään, miten kalliin aarteen äärellä olemme kotikirkossamme. ■

Kirkkopolku-hankkeen tuloksena syntynyttä taidetta Perttelin (yllä), Särkisalon (alla), Halikon (vier. sivu) ja Perniön kirkossa (takasivu).

Kuva: Anna Kaisa Siltanen

Uudet kirkolliskokouksen ja hiippakuntavaltuuston edustajat

Kirkolliskokouksen ja hiippakuntavaltuustojen edustajat on valittu toimikaudelle 1.5.2020–30.4.2024.

Kirkolliskokous on kirkon ylin toimielin. Se käsittelee kirkon oppia ja työtä sekä kirkon lainsäädäntöä, hallintoa ja taloutta.

Hiippakuntavaltuusto tukee ja edistää kirkon tehtävän toteutumista hiippakunnassa ja sen seurakunnissa. Hiippakuntavaltuusto hyväksyy vuosittain hiippakunnan toiminta- ja taloussuunnitelman ja talousarvion sekä hyväksyy edellisen tilikauden toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen.

Kirkolliskokousedustajat

Pappisedustajat

Auvinen Ville, 54, Turku (Sillanrakentajat)
Järvinen Pauliina, 48, Raisio (Yhdessä)
Koskenniemi Erkki, 63, Sastamala (Sillanrakentajat)
Rantala Tapani, 58, Turku (Yhdessä)

Maallikkoedustajat

Björkskog Tommy, 46, Naantali (Kokoomus ja sitoutumattomat)
Heikkilä Pekka, 59, Mynämäki (Keskusta ja sitoutumattomat)
Hietanen Marika, 51, Salo (Sillanrakentajat)
Lintunen Anna, 38, Turku (Muutoksen tuuli)
Palmunen Lauri, 67, Turku (Keskusta ja sitoutumattomat)
Rajala Pertti, 65, Pori (Sosialidemokraatit)
Ruostesaari Marja-Leena, 78, Salo (Kokoomus ja sitoutumattomat)
Sulo Lasse, 63, Rauma (Keskusta ja sitoutumattomat)

Hiippakuntavaltuusto

Pappisedustajat

Auvinen Ville, 54, Turku (Sillanrakentajat)
Jaakkola Pasi, 44, Turku (Sillanrakentajat)
Hautala Anna-Kaisa, 58, Säkylä (Yhdessä)
Kairavuo Jani, 43, Turku (Yhdessä)
Ollila Maria, 47, Pori (Satakunnan papit)
Palmunen Saara, 36, Turku (Yhdessä)
Vesti Aino, 61, Turku (Sillanrakentajat)

Maallikkoedustajat

Björkskog Tommy, 46, Naantali (Kokoomus ja sitoutumattomat)
Hellstén Jorma, 69, Turku (Sosialidemokraatit)
Koivisto Kimmo, 62, Säkylä (Keskusta ja sitoutumattomat)
Korpela Simo, 69, Pori (Sillanrakentajat)
Laaksonen Aki, 30, Mynämäki (Keskusta ja sitoutumattomat)
Lindberg Hanna, 49, Pori (Sillanrakentajat)
Lintunen Anna, 38, Turku (Muutoksen tuuli)
Palmunen Kerttu, 36, Turku (Keskusta ja sitoutumattomat)
Pertola Iisak, 34, Rauma (Kokoomus ja sitoutumattomat)
Pitkänen Sanna, 45, Pöytyä (Kokoomus ja sitoutumattomat)
Saine Harri, 59, Pori (Keskusta ja sitoutumattomat)
Valo-Laukkanen Kaarina, 48, Turku (Partiotoyön Ystävät)
Viitaniemi Annikka, 47, Salo (Kokoomus ja sitoutumattomat)
Viljanen Jarkko, 31, Ulvila (Sosialidemokraatit)

TURUN ARKKIHIIPPAKUNTA

PORIN ROVASTIKUNTA

Kankaanpää
• Honkajoen kappeliskr
• Jämijärven kappeliskr
Karvia
Merikarvia
Porin srk-yhtymä
• Keski-Porin srk
• Lavian srk
• Länsi-Porin srk
• Meri-Porin srk
• Porin Teljän srk
• Noormarkun srk
Siikainen
Ulvila
• Kullaan kappeliskr

ALA-SATAKUNNAN ROVASTIKUNTA

Eura
Eurajoki
• Luvian kappeliskr
Harjavalta
Huittinen
• Vampulan kappeliskr
Kokemäki
Nakkila
Rauma
• Lapin kappeliskr
Säkylä-Köyliö
• Köyliön kappeliskr

NOUSIAISTEN ROVASTIKUNTA

Kustavi
Laitila
Masku
Mynämäki
• Mietoisten kappeliskr
Naantalin srk-yhtymä
• Merimaskun srk
• Naantalin srk
• Rymättylän srk
Nousiainen
Pyhäranta
Raisio
Rusko
• Vahdon kappeliskr
Taivassalo
Uusikaupunki
• Kalannin kappeliskr
• Lokalahden kappeliskr
• Pyhamaan kappeliskr
• Uudenkaupungin kappeliskr
Vehmaa

TUOMIOROVASTIKUNTA

Turun ja Kaarinan srk-yhtymä
• Martinseurakunta
• Mikaelinseurakunta
• Paattisten seurakunta
• Piikkiön seurakunta
• Turun tuomiokirkkosrk
• Kaarinan seurakunta
• Katriinanseurakunta
• Maarian seurakunta

Turun arkkihiippakunnan kartta koki muodonmuutoksen 1.1.2020, kun Karvian ja Someron seurakunnat liitettiin arkkihiippakuntaan.

Karvian seurakunta kuuluu Porin rovastikuntaan ja Someron seurakunta Paimion rovastikuntaan.

Samassa yhteydessä Sastamalan ja Punkalaitumen seurakunnat liitettiin Tampereen hiippakuntaan. Hiippakuntarajat noudattavat nyt Satakunnan ja Varsinais-Suomen maakuntien rajoja.

PAIMION ROVASTIKUNTA

Aura
Lieto
• Tarvasjoen kappeliskr
Loimaa
• Alastaron kappeliskr
• Mellilän kappeliskr
• Metsämaan kappeliskr
Länsi-Turunmaan suom. srk
Martinkoski
Paimio
Pöytyä
Salon
Somero

Turun arkkihiippakunnan
tuomiokapituli
Hämeenkatu 13
PL 60, 20501 TURKU
www.arkkihiippakunta.fi

Tuore oliivipuun lehti 2020
ISSN 1457-4187 (Painettu)
ISSN 2323-9743 (Verkkojulkaisu)

